

Vzpomínka na Petra Rezka

Osmého listopadu 2022 zemřel ve věku 74 let filozof, psycholog a teoretik umění Petr Rezek, který v osmdesátých letech zásadním způsobem ovlivnil podobu bytových seminářů, na nichž se probíraly filozofické texty.

V sedmdesátých a osmdesátých letech byl Petr Rezek (1948–2022) nepřehlédnutelnou postavou pražské scény. Jeho texty vzor své náročnosti kolovaly ve strojopisech; jeho přednášky, konané v mnohdy bizarním prostředí mládežnických kluboven a obvodních kulturních domů, byly hojně navštěvovány pražskou intelektuální smetánkou; a kolovaly i pověsti o Rezkových výstřednostech na uměleckých večířkách, které tropil patrně pod vlivem alkoholu. Důležitější než tato jeho viditelná přítomnost byla ale jeho činnost skrytá: pro nevelkou skupinu studentů byl Rezek jedinečným učitelem – pilným, pečujícím, přátelským a nenahraditelným.

NACHÁZENÍ A SETKÁVÁNÍ

Už někdy po začátku univerzitního studia jsem od budoucí překladatelky

Aleny Bláhové dostal půjčený obsáhlý strojopis s Rezkovými přednáškami o fenomenologické psychologii a několikrát se pokoušel prokousat se alespoň nějakým úsekem z nich. Od dětí architektů Šrámkových jsem se příležitostně dozvídal o Rezkových veřejných přednáškách a na několik z nich jsem zašel, ale zdály se mi nesrozumitelné a podivně pedantské (na druhou stranu na mě dělalo dojem to, že Jan Vodňanský s Rezkem na přednášce zaujatě diskutoval). Marie Sokolová mi řekla, když šla řeč o mém počínajícím studiu „bytové filozofie“, že její dědeček (tedy Jan Patočka) si mezi mladšími filozofy považoval nejvíc právě Petra Rezka, a od dávného spolužáka Martina Holení jsem zase slyšel, že kdykoli vstoupí do studovny Klementina, Rezek tam sedí a pilně pracuje.

Víc zblízka jsem Rezka poznal, až když náš první a tehdy hlavní učitel

filozofie Daniel Kroupa jednou ohlásil, že se s ním domluvil, že – navíc k Danielovu probíhajícímu čtení Husserlových *Karteziánských meditací* každé úterý – budou spolu dělat sérii seminářů k Husserlovým *Logickým zkoumáním*. Začali na konci roku 1980, série nakonec trvala přes půl roku, sestávala zhruba z deseti dlouhých setkání ve dvou- až třítýdenních intervalech, a jakkoli původní plán počítal s tím, že se Rezek s Kroupou budou ve vedení semináře střídat, po prvním vystřídání iniciativu převzal Petr a tento seminář u Daniela v Nuslích už nadále vedl více méně sám. Zkoušel tehdy vykládat celý obsáhlý kus textu – třeba některé z menších zkoumáních – z jedné vhodně vybrané věty: nešlo mu to nijak brilantně, ale trochu jsme se přitom poznali, my jeho a on nás.

Vyzkoušel si nás pak ještě v seminářích k pozdnímu Platónovi, které

Od dávného spolužáka Martina Holení jsem zase slyšel, že kdykoli vstoupí do studovny Klementina, Rezek tam sedí a pilně pracuje

Petr Rezek na snímcích Abbé Libánského v posledních deseti letech života. Zachycují ho doma ve Slavonicích a ve slavnické Masna Gallery. Na další straně během vernisáže výstavy Jiřího Černického v Masna Gallery a se Svatoplukem Karáskem. (foto: Abbé Libánský)

už organizoval sám a kde jsme se, zprvu trochu nemotorně, pokoušeli o práci s řeckým textem, zčásti za pomoci velkého interpretačního návrhu norského filozofa Egila Wyllera. Cítil se tu více doma než na cizí půdě u Daniela Kroupy, my jsme se také už mohli zapojit do práce intenzivněji než prve nad Husserlem, a dost rychle jsme se také lépe poznali a začínali se přátelit. Do této skupiny Petr přivedl Aleše Havlíčka, který doplnil naši trojici formovanou u Daniela a na vlastních společných čtecích seminářích (se mnou ji tvořili ještě Filip Karfík a Štěpán Špinka a nějaký čas s námi myslím docházel i Jiří Skalický).

Období opravdu intenzivní spolupráce začalo na přelomu let 1983 a 1984 (pro nás – Petr ze své strany musel věc navrhnout a britskou Nadaci Jana Husa pro ni získat už nějaký čas předtím). Šlo o studium Kanta, kombinující intenzivní celodenní a odpolední blokované semináře (dopoledne a odpoledne v sobotu a v neděli) vedené v angličtině zahraničními lektory s důkladnou přípravou na ně s Petrem v češtině. Plán sestával

ze čtrnácti velkých témat, vždy s předepsanou primární a sekundární četbou: lektori přijížděli jednou za dva až tři měsíce a příprava s Petrem sestávala obvykle ze tří nebo čtyř večerních seminářů (počet se mohl lišit podle toho, jak rychle jsme měli dojem, že už tomu rozumíme). Z oxfordské strany byl hlavním garantem dr. Ralph Walker z Magdalen College, který také přijel hned na první blok v dubnu 1984, věnovaný Descartovi (a po návratu do Anglie české účastníky a jejich přípravu vysoce vychválil ve srovnání s dřívější řadou přednášek, kterou Nadace Jana Husa organizovala pro skupinu již etablovaných „bytových filozofů“ několik let předtím na témata z analytické filozofie). Vedle práce na Kantovi, pokračující občasné práce na platónských tématech a společné účasti na přednáškách dalších zahraničních hostů, kteří čas od času přijížděli přednášet na rozmanitá témata, si Petr Rezek našel čas i na společnou práci s několika z nás jednotlivě znovu nad Husserlem. Se mnou se scházel po odpoledních v kavárně Obecního domu a podobně schůzky

ve dvou tehdy držival i s Filipem a Štěpánem (dozvěděli jsme se to jeden o druhém až teď – tehdy se konspirativně o jiných věcech, než které bylo třeba vědět, nemluvilo). Retrospektivně se lze domnívat, že tato pokračující husserlovská práce – která pak našla vyjádření v Petrově sérii přednášek na matematicko-fyzikální fakultě na podzim 1986 – nejspíš souvisela s jeho závazkem napsat pro oxfordskou řadu malých úvodních knížeček o velkých myslitelích (tehdy se jmenovala Past Masters, po jejím ukončení roku 1999 jsou tyto knížky přetiskovány v řadě Very Short Introductions) svazek o Husserlovi.

JEDINEČNÝ UČITEL

Petr Rezek byl jako učitel hodně jiný než jako přednášející. Jeho přednášky charakterizovala zvláštní bravura: okázalý nezáměr o jakoukoli sdělnost či zajímavost obsahu kombinovaný s dokonalým zvládnutím zvoleného materiálu, jakkoli obskurního (často bylo téma založeno na několika citovaných pasážích z autorů, o nichž

většina přítomných slyšela poprvé). Naopak semináře v úzkém kruhu se vyznačovaly uvolněnou a povznese- nou atmosférou, přítom ovšem vyso- ce soustředěnou a dělnou. Zatímco v jiných bytových seminářích byla mezi vedoucím a studenty jakási přehrada úcty (trochu méně u Ivana Chvatíka, ale k němu jsme se zase dostali už dost pokročilí), Petr nás od začátku bral jako sobě rovné, jako partnery v učení se řemeslu filozofie. Bravurní kousky si schovával pro přednášky: na seminářích byl stejně bezradný a pátrající jako my. Důležitá ale bylo, že - aniž by o tom padlo jediné slovo - bylo od počátku jasné, že naše zvědavost je bezmezná a že chceme textům rozumět tak dobře, jak to jen jde. Polovičatost a dile- tantské flikování, které se zastaví

Bravurní kousky si schovával pro přednášky: na seminářích byl stejně bezradný a pátrající jako my

v půli cesty a spokojí se s nějakým líbivým poselstvím, neměly v tomto společenství místo. Texty je třeba číst v originále a znát k nim tu nejlepší literaturu, položit jim všechny otázky, standardní i vlastní, a hledět proniknout co nejdál k odpovědím na ně - jakožto soukromníci bez kariérního tlaku jsme k tomu měli všechnen čas na světě a dost brzy jsme dostávali chuť se před Petrem blýsknout nějakým prostudovaným málo známým článkem nebo novým interpretačním nápadem.

Postupovali jsme ve filozofické eru- dici rychle vzhůru a časem se nám prakticky všichni ostatní „bytoví filozofové“ (vyjma Pavla Kouby) začali jevit jako diletanti. Ne že by nás Petr Rezek nabádal k tomu, abychom na ně tak hleděli (i když sám se se svým despektem k nim nijak netajil), ne že bychom jejich kritice v semináři věnovali nějakou pozornost, možná až na pár trochu krutých Petrových kritických poznámek pronesených mimoděk na tu či onu adresu - tato

proměna byla přirozeným následkem úrovně, na niž jsme si v Petrově semi- náři zvykli (a byla v tom nejspíš i tro- cha sebeklamu, jak to v takovýchto případech bývá). Někdy po půlce osmdesátých let se naše přátelství dosti náhle pokazilo a naše cesty se rozešly.

Jeho úloha byla ale nezastupitelná: nikdo jiný v tehdejších bytových semi- nářích nebyl doopravdy zaměřen na filozofické řemeslo a jeho zdoko- nalování (přesněji, v jistém ohledu ještě Stanislav Sousedík, ovšem u něho šlo o řemeslo novotomistické).

Měli jsme štěstí, že jsme se k Petrovi dostali, když už jsme byli dostatečně pokročilými nadšenci pro krásnou, povznášející filozofii díky jiným Pa- točkovým žákům a dostatečně zvyklí na náročnou odbornou práci ze svých nefilozofických studií (např. mate- matiky či medicíny), aby nás Petrův odpor ke krasoduché filozofii nespálil a abychom dostáli jeho nárokům na odbornost tak zdárně, jak si jen mohl přát. Bez něho by pražská „bytová filozofie“ nepřinesla ani zdaleka tak dobré ovoce. P

Josef Moural